

CO SI MYSLET

ABYCHOM V ŽIVOTĚ USPĚLI

Co si myslet abychom v životě uspěli

PRŮVODCE DNEŠNÍHO ČLOVĚKA

Druhé, doplněné vydání

Vilém Kmuníček

TZ-one

Informace pro uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v žádné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.
Používání elektronické verze knihy je určeno jen osobě, která ji legálně nabyla, a to v rozsahu stanoveném autorským zákonem.
Jakékoliv neoprávněné užití jako např. kopírování, úpravy, konverze do jiných formátů, prodej, pronájem, půjčování, darování, umísťování na servery, sdílení atp. je zakázáno!

Vydání druhé, doplněné (první elektronické) 2026

© Vilém Kmuníček, 2026
Cover © Vilém Kmuníček, 2026
© Mgr. Tomáš Zahradníček - TZ-one

ISBN: 978-80-7539-322-7 (ePub)
ISBN: 978-80-7539-323-4 (mobi)
ISBN: 978-80-7539-324-1 (PDF)

Předmluva

Možná vám připadne titul knihy příliš ambiciózní a budete předpokládat, že podobně uvedený text musí kriticky zvážit všechnu literaturu na toto téma, ale to, co nabízím, je pouze výsledkem mého osobního, soukromého sedmdesátiletého hledání, mého tázání, co si myslet, a snahy s takto nalezenými jistotami seznámit ty, kdož hledají jako já. Nechci se stavět za řečnický pult jako autorita, která hodlá zjevovat neochvějné pravdy. Někomu se to tak může jevit, ale to není mým záměrem. Tím je pokus sdělit, co jsem pro sebe našel jako pravdu a jistotu v již příslovečné záplavě vzájemně si odporujících informací, vyhrabat jehlu z kupky sena, vyrýžovat zlatá zrnka z hromady balastu. Nezastírám, že jsem prošel katolickou výchovou, která mě při tom hledání pravdy o realitě ovlivnila natolik, že se někde snažím ukázat praktický smysl této výchovy, zejména v pasáži o Desateru, které podle mě má svůj význam i pro člověka nenáboženského. Tento text píšu jako sumu svých zkušeností pro svoje děti a pro ty, které zaujmu natolik, že mě poctí svou důvěrou a budou mně chtít klást otázky, na které právě hledají odpovědi, jako jsem si je kdysi hledal já.

Obsah

Předmluva 3
Otázky a odpovědi 5
Mantry 33
Tabu 36
Válka 47
Praktická filozofie 53
Na závěr 58
Poděkování 59

Otázky a odpovědi

Čím začít?

Když se pustíme do uvažování o tom, co si myslet, vybaví se nám nejrůznější otázky, ale z nich nejdříve vyvstane problém, čím začít. Začneme tedy jím.

Měli bychom zřejmě začít tím, co je nejdůležitější. Následuje tedy otázka:

Co je nejdůležitější?

Nejdůležitější v této chvíli, v této souvislosti je věřit, že moje otázky a odpovědi, moje uvažování má smysl.

Co to znamená mít smysl?

To pro mě znamená, že myšlenky, které mě napadají, ukazují skutečnost takovou, jaká je, a že mi umožní se v ní bez problémů pohybovat a měnit ji podle svých přání, pro sebe.

Mám různá přání; která mám upřednostnit?

Jak je vidět, je vhodné seřadit svoje přání, chtění, touhy, potřeby podle toho, co má před čím přednost. Takovému seřazení se říká hierarchie hodnot. Mám-li ji, vím, co je důležité, co je míň důležité a co bych neměl chtít vůbec, i když to chci.

Není v tom rozpor: chtít, co bych neměl chtít?

Je. Je to rozpor, v němž žijeme a který i mě kdysi překvapil, když jsem zjistil, že chci něco, co bych chtít neměl. Když jsem zjistil, že chci něco, o čem se říká, že se chtít nemá, že je to špatné, a já že jsem tedy špatný, i když jsem si do této chvíle myslel, že jsem vzor dobra. Pochopil jsem, že jsem nejen dobrý (cítím tak, že je to možné pokládat za dobré), ale i špatný (protože cítím třeba závist). Odsud pak přímo vedla cesta k myšlence, že špatné city a pohnutky musíme ovládat vůlí a nedovolit jim, aby ony ovládly nás. Morálka totiž není to, co samozřejmě chceme, je to dřina, boj sebe sama se sebou – chci něco příjemného, ale zároveň tuším, že by to mělo špatné důsledky či že se to prostě nemá. Tak jsem zjistil, že v sobě mám cosi, co mi říká, že něco mohu chtít a něco ne, že něco je dobré a něco špatné. Zjistil jsem, že v sobě mám svědomí, tj. vzpomínku na to, o čem mi druzí říkali, že je dobré či špatné.

Kde se v nás bere to rozlišení na dobré a špatné?

Ano, je pravda, že i ti, co nás to naučili rozlišovat, to od někoho museli taky slyšet, a tato řada vede do minulosti. Jsou dvě vysvětlení původu lišení na dobré a špatné. Jednak se základ lišení na dobré a špatné může hledat v božím zjevení, kdy nám Bůh sdělil, které činy a postoje jsou dobré a které špatné, v Desateru božích přikázání. A za druhé lze i toto zjevení pokládat za výsledek kroků spějících k tomuto lišení v historické zkušenosti lidstva, tj. lze se domnívat, že lidé postupně ve své životní zkušenosti poznali, že toto lišení je vhodné, a co je dobré a co špatné.

Co je tedy dobré a co špatné?

Jedním z mnoha v podstatě se shodujících zdrojů a opor tohoto poznání je Desatero, které je soupisem příkazů a zákazů ohledně toho, co máme a nemáme dělat. V evangeliích lze pak nalézt zásadu (jakési jedenácté přikázání) Miluj Boha a bližního svého jako sebe samého, kterou Kant zformuloval do podoby Čiň druhým tak, jak bys chtěl, aby oni tobě činili.

Čím se zdůvodňuje, proč máme lišit dobré a špatné?

Podle Bible je to dáno božím příkazem a začíná to už sdělením o dědičném hříchu, totiž o tom, že člověk v sobě má sklon být hříšný, dělat to, co by dělat neměl. Já si myslím, že toto konstatování odráží fakt, že člověk je *zoon politikon*, společenské zvíře. Má v sobě pudy (to je to zvíře), na základě nichž něco chce a toto chtění je pro jeho společenskou existenci, pobyt v societě, buď konstruktivní, nebo destruktivní, v souladu s chtěním ostatních, nebo v nesouladu, a na základě toho se vyvinula kategorizace jednání na dobré a špatné, společensky únosné, či neúnosné. A z tohoto hlediska lze pak kategorizovat, utřídit i naše pudy a chtění na dobré a špatné. Každý je v sobě má, špatné pudy jako sklon ke zlu, dědičný hřích, a dobré jako sklon k tomu, co je dobré, reflektující se ve svědomí.

Co toto lišení v praxi znamená?

Touha nám říká, co chceme. Vypadá jako kompas na naší cestě. Je tu něco, co by nás mohlo vést k popírání našich tužeb? Ano: ony nás zavádějí na skaliska reality. A tak zjišťujeme, že se musíme skaliskům vyhnout, abychom se nezranili, to znamená, že musíme poznat realitu

kolem nás. Abychom mohli jít podle rady poznání, musíme přemáhat naše city a pocity, musíme jít cestou sebezáporu.

Mluvili jsme o Bohu. Existuje tedy?

Měl by existovat jako garant Desatera a jedenáctého přikázání a věřící lidé z jistoty jeho existence berou sílu jednat podle přikázání, tedy mravně. Ve víře v Boha je zakotvena křesťanská morálka a jsme svědky, že tam, kde není víra v Boha, morálka upadá. Zatím jsem mluvil jen o tom, proč by Bůh existovat měl. I já se tak modlím: Bože, prosím Tě buď a veď mě. Bez Tebe jsem sám a ztracen ve tmě. A prosím ho, aby mi pomohl tam, kde mé síly nestačí a kde záleží na osudu, co bude. Když se bojím, co se stane, odevzdávám to do vůle boží: Bože, ty chceš jen dobro a bez Tvé vůle ani vlas z hlavy nespadne. Věřím, že to, co přijde, bude z Tvé vůle, a bude to tedy dobré. A když je to dobré, zas o trochu víc věřím, že Bůh je. Když vidím Satana tančit na hromadách mrtvol, říkám si: Jestliže existuje Satan, pak existuje i Bůh. A v tom je naděje. Ano, pojem Bůh je vnitřně rozporný (svědčí o tom třeba i paradox: Bůh může všechno. Může i to, co nemůže?), ovšem i některé naše pojmy jsou vnitřně rozporné, ale neznamená to, že entita jimi označená neexistuje, např. pojem pohyb (Letící šíp je i není tam, kde je). A proto Boha jako existujícího nemůžeme pochopit, můžeme ho jen potkat.

Pořád Boha nepotkávám.

Pokusím se ti pomoci úvahou. Mohl vesmír vzniknout z *ničeho*? Tahle otázka mne zaujala, neboť právě k ní jsem nedávno dospěl ve svých úvahách. Zformuloval jsem ji ovšem po svém: Jakto že existuje něco? (Nemůžeme tvrdit, že to, co je, vzniklo z ničeho, ale je evidentní, že existuje něco.)

Dospěl jsem k ní jako k otázce, na kterou nemá věda, a myslím, že ani nebude mít a nemůže mít, odpověď.[1] To jsem sice nijak nedokázal, ale stávající stav mně posloužil za východisko k tvrzení, že tím jsme narazili na nevysvětlitelné, které se tu tyčí jako zeď, za niž nevidíme. Můžeme konstatovat jen jediné: že za tou zdí je něco nepochopitelného, co věčně zůstane tajemstvím. Domnívám se, že křesťanství si pro toto tajemství vypracovalo pojem Bůh.

[1] Logika ovšem vysvětlení má: Protože nic neexistuje, musí existovat něco.